NOS

Medlemsorgan för Föreningen Natur och Samhälle i Norden. Utkommer med 4 nr per år. Nr 3 okt 1981.

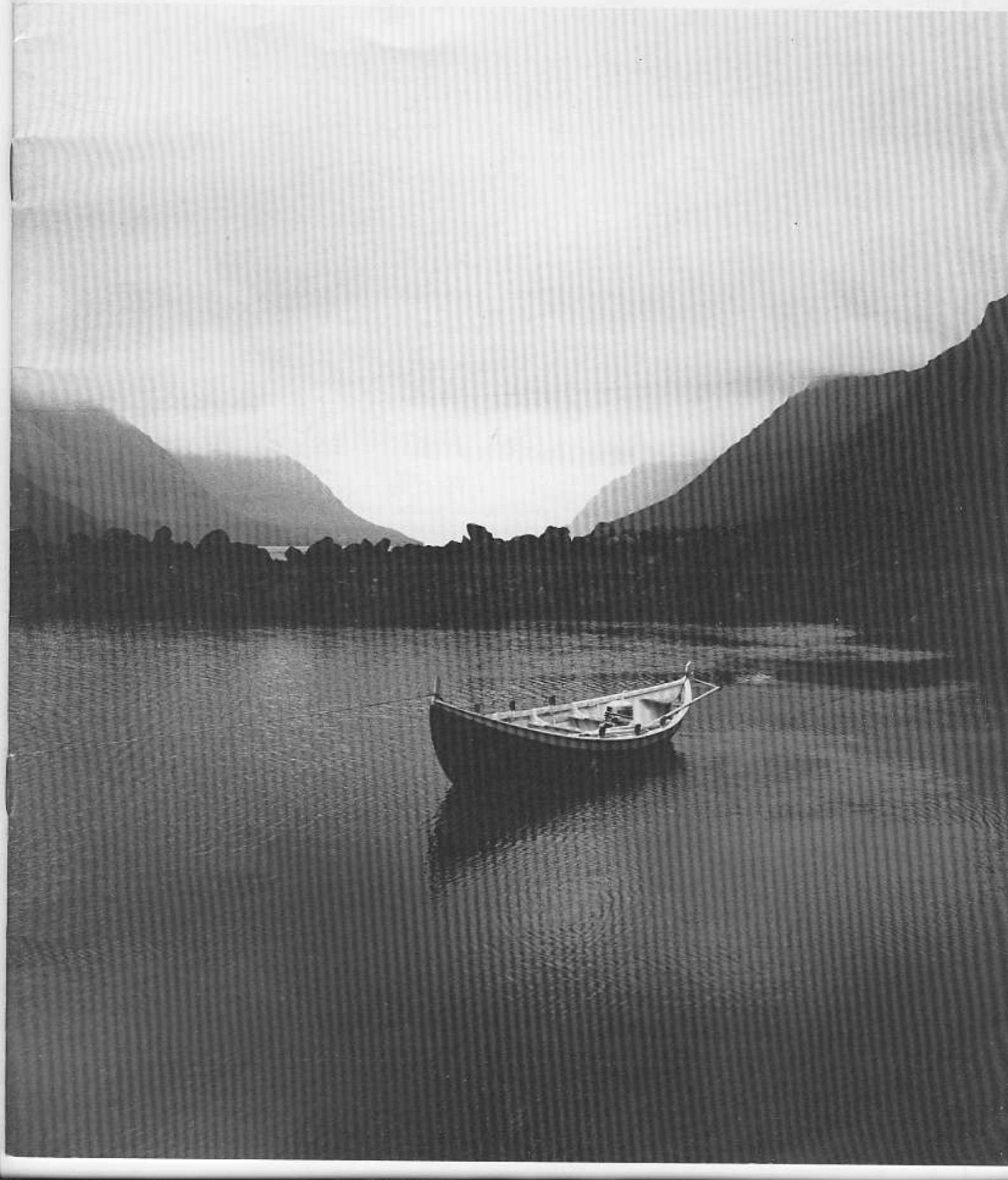

FNSiN

Föreningen Natur och Samhälle i Norden

Föreningens adress:
Box 49015 100 28 Stockholm

Lokal i Stockholm:
Norrtullsgatan 20
Tel: 08/33 49 59

Lokalförening:
FNSiN/U
Box 15007 750 15 Uppsala

Postgiro:
50 31 97-6 (Huvudkonto)
67 01 50-2 (Medlemsavgifter)
60 80 83-2 (Best. av skrifter)

Medlemsavgift 1981 50:-
Familjemedlem 10:-

Redaktionen ansvarar icke för att allt insänt material publiceras. Dessutom måste av kostnadsskäl ibland somligt material flyttas till kommande nummer.

Eftertryck helt eller delvis utanför föreningen förbjudes. Men man kan ju fråga oss om tillstånd förstås.

ISSN 0348-7970

Ansvarig utgivare:
Sten Johansson, Anders Reimers väg 15, 2 tr, 117 40 Stockholm.
Tel 08/68 48 52 (B).
Layout:
Olle Ceder, Högbergsgatan 75,
116 53 Stockholm. Tel 08/43 85 35(a

Satt och tryckt på:
Prinkipo Offsettryck, Box 42 105,
126 12 Stockholm. Tel 08/18 18 40.

Programförklaring

Föreningen Natur och Samhälle i Norden (FNSiN) är en partipolitiskt obunden, ideell förening.

Föreningen vill samla intresserade av miljöfrågor och levnadsvillkor till ett allsidigt studium av natur och samhälle i Norden.

Att upptäcka tillsammans är vår grundidé.

Vi arrangerar *EXKURSIONER* till intressanta områden. Vi har gjort resor till Gotska Sandön, Bornholm, Stockholms skärgård och svenska fjällen. Vi har paddlat kanot i Bergslagen, Sörmland och Uppsala, där vi efter intresse kunnat studera fauna, flora, arkeologi och kulturhistoria. Vi har gjort landskapsresor till Ångermanland och Skåne. Vi har plockat svamp i skogarna kring Stockholm och tranbär på hälsingemyrar.

Vi arrangerar årligen *EXPEDITIONER* till områden nära och fjärran. Lofoten, Färöarna, Island, Spetsbergen, Grönland och Alaska är några av de områden som hittills besökts. Varje resa förbereds genom studiecirklar. Erfarenheterna tillvaratas och publiceras ofta i bok- eller kompendieform.

Vi arrangerar *STUDIECIRKLAR*. Några ämnen har varit skärgården, energifrågor, fjällkunskap och foto.

Vi arrangerar *FÖREDRAG* i en mängd aktuella ämnen, såsom lågenergisamhälle, bostadsmiljöer, reseskildringar m.m.

Vi agerar *MILJÖPOLITISKT*. Nedre Dalälven, Tyresta-Åva och Järvafältet är några av de områden v engagerat oss i.

Som du ser har FNSiN en mångsidig inriktning där ditt speciella intresse blir tillgodosett och där du genom din medverkan kan berika föreningen. Dessutom glömmer vi inte att ha trevligt. Som medlem är du välkommen att delta i dessa arrangemang. Resor och utflykter genomförs, till låga självkostnadspriser, av respektive resgrupp. Som medlem får du dessutom 4 nummer av NOS, medlemstidningen, fylld av intressant material och program. Medlemsavgiften 1981 är faktiskt blygsamma 50:-. Sätt in den på pg 67 01 50-2.

FNSiN/Skrifter & Böcker

Föreningens skrifter kan beställas genom att betalningen sättes in på postgiro 60 80 83 – 2, FNSiN. Ange avsändare och vad beställningen avser. Priserna inkluderar porto och moms.

Upplysningar om skrifterna lämnas av Conny Karlsson, Planetgatan 16, 781 63 Borlänge, tel 0243/19 718

Gotska Sandön
2:a upplagan. En tvärfacklig beskrivning. Innehåller artiklar om geologi, dyner, flora, fauna, historia och livet på ön. Den första boken som behandlar ön ur alla synvinklar. Rikligt illustrerad med teckningar, kartor och foton.
112 sid.
pris 35:-
inkl porto
och moms.
Medlemmar
25:-

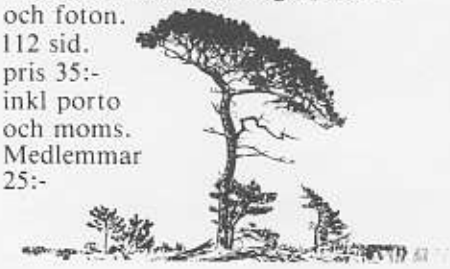

Ortnamn
Författare Christer Westerdahl. En kort introduktion till tolkningen av svenska, finska och lapska ortnamn i Sverige. Pris 10:-, medlemmar 7:-.

Tyrestaområdet.
2:a upplagan under arbete. En tvärfacklig beskrivning av ett av mellansveriges finaste vildmarksområden. Innehåller artiklar om allmän kulturhistoria, arkeologi, ortnamn, kvartärgeologi, geologi, flora och fauna. Rikt illustrerad med kartor och teckningar.

Spetsbergen — land i norr.
Förord från Arktispionjären Helge Ingstad. En allsidig bild av Spetsbergen ges genom de 25 artiklarna som bl a behandlar historia, valfångst, kolbrytning och oljeletning, geologi, växt- och djurliv. 168 sid. Pris 48:- inkl porto och moms. Medlemmar 36:20.

Ur Uppsalas historia.
Författare Gunnar Carlin. Behandlar historia och historier om många av de äldre byggnader du finner i det nuvarande Uppsala. Illustrerad. 17 sid. pris 7:- inkl porto.

Foto framsida: Eva Grape

NOS

Ledare

Inläggen för och emot i burkdebatten syns fortfarande dyka upp. Nog har väl NOS ett ansvar att påminna medlemmar och andra om att allas våra bidrag till det mångomtalade och snabbt växande sopberget måste minska.

Aluminiumburk?

Aluminium är en förträfflig metall, unik genom sin låga vikt och beständighet mot korrosion — överlägsen i flygplan, cyklar, kamerahus och solfångare. Trots sin mycket energikrävande framställning kan aluminium i många sammanhang spara energi genom att ersätta tyngre komponenter i t ex fordon. Det gäller naturligtvis också förpackningar som måste transporteras — ju mindre gods, desto större energibesparing. En 33 cl glasflaska väger nästan lika mycket som innehållet, nära 300 g, medan en aluminiumburk väger ca 20 g.

Ändå är aluminiumburken (och förresten också den gamla ur miljösynpunkt likaså värdelösa bleckburken) väsentligt dyrare för konsumenten, alldeles oräkat kostnader för ökad miljöförstöring och nedskräpning. Och utan återvinning kräver aluminiumburken fem gånger så mycket energi som dagens returflaska i hela sin hantering! Returflaskan roterar 25 gånger mellan bryggeri och konsument och för att bli lika energisnål måste aluminiumburken återvinnas till 97 procent.

Men glas då?

Glas är ur natursynpunkt inte heller lyckat. Det har mycket lång destrueringstid i naturen och orsakar skador på människor och djur och t o m bränder. Det har hög vikt och dess sprödhet kräver stor godstjocklek. Glasflaskor och skärvor i naturen är förödande.

Men returflaskans höga pant har lett till en hög återanvändningsgrad - 96 procent, i ett system som är väl inarbetat.

En liten pant kanske?

Det vill nog till, för att det inte är lätt att samla in burkarna utan pant visade det sig i Varberg, där PLM under förra året drev vad som kallades »Operation återburken«. Trots en massiv reklamkampanj kom bara 29 procent av burkarna tillbaka. Varbergs kommun har nu ställt sig bakom ett förbud av aluminiumburkar och Nässjö kommun — PLM:s nästa testområde — har uppmanat till bojkott av burken.

Både butiker, handelsanställda och PLM avvisar kategoriskt idén om pant. Detaljhandeln vägrar hantera återburkarna.

Inte heller Miljöförbundet ser pant som en acceptabel lösning. I en debatt i Ny Teknik säger Miljöförbundets Jan-Åke Noresson: »Först producerar PLM 900 miljoner burkar om året. Sen ska vi 'miljövänner' plocka upp skiten efter dem!«

Alltså!

För närvarande finns inga andra skäl att köpa öl och läsk i aluminiumburk än att den väger mindre att bära hem och att man hjälper PLM att öka sin omsättning.

För övrigt bör man säkert inte dricka mer öl än att man orkar bära tillbaka de tomma returflaskorna.

Men vad det framför allt handlar om är, som man på Miljöförbundet uttrycker det, att någon gång sätta stopp för manipuleringen av konsumenterna till konstruerade behov som gör att priserna stiger, sopberget växer och jordens resurser förbrukas till ingen nytta.

Kerstin Ahlstedt

Foto: Per-Ulf Allmo

Värmlandsnäs

Utflykten till Värmlandsnäs och Lurö i 1-majhelgen blev minnesrik av två anledningar. Det intressanta vädret och de intressanta fåglarna.

Vi anlände till näsets sydspets Ladholmen på Valborgsmässoaftons kväll när eldarna lyste som vackrast mot den mörknande vårhimlen. Vid lägerplatsen bjöd Lena alla (11 med henne) på en fantastisk laxsoppa och att dricka därtill en finsk valborgsspecialitet, simma. Senare under turen fick vi fler smakprov på hennes matkunnande. En fin kväll var det. Det skulle bara bli en sån till, den sista. Mellan dessa två kvällar var det snöglopp, snöstorm, regnstorm, svinkallt och mörkt. Lördagsmorgonens bistra kyla och snötäckta tält ledde snarast tanken till en nyårsutflykt. Hade vi tagit fel på datum?

Nåväl, var höll nu det berömda fågelsträcket hus? En och annan förvånat huttrande trast, ett par stycken bergfinkar och något mer i samma skala gläder förstås den sanne ornitologen, men ändå.

I brist på mångfald kom istället två exklusiviteter i fågelvärlden att spela huvudrollen. Efter tips från värmlänningar visste vi redan före resan att en rosenmås helt sensationellt befann sig vid Ölmeviken i norra Vänern. Denna ishavsart har möjligen observerats en gång tidigare i Sverige, men det fyndet betecknas som mycket osäkert. Samtliga deltagare fick vid olika tidpunkter tillfälle att stifta bekantskap med den lille krabaten.

Den andra huvudrollsinnehavaren upplevdes endast av de fem tappra som på lördagen trotsade vädret och åkte till Lurö med fiskaren Lennart Lurén. Det börjar tyvärr bli allt vanligare med väderberoende i denna förening, vilket dock ofta straffar sig.

Rundvandringen på Lurö, som egentligen består av tre öar som vuxit ihop, Lurö, Husön och Källbergsön, bjöd på allteftersom bättre väder. I fjärran skymtade både Kinnekulle och Kållandsö med Läckö slott. En omdiskuterad klosterruin och de gamla, tyvärr nästan helt övergivna gårdarna på ön besågs med vördnad. Endast tre personer bor kvar: Fyrvaktaren, dennes hustru samt en av bröderna Lurén, som dock vistas i Säffle under de mörkaste vintermånaderna.

Vår skeppare, som är född på ön men numera sedan år 1949 bor i Åkershus på Värmlandsnäs, hade mycket att förtälja om gamla tider. Som när Maren, viken som nästan omgärdas av de tre öarna, var fylld av kanske ett 20-tal lastfartyg som väntade ut en riktig Vänerstorm. Då var det liv och rörelse på Lurö.

Eller som när, dock före hans tid, en änka på Djurö mitt ute i Vänern nordost om Lurö, lyckades lura landsfiskalen från Mariestad så att hon kunde fortsätta med sin olagliga hembränning. Hon lät sina drängar gömma landsfiskalens båt så att han fick välja mellan att svälta ihjäl på ön eller blunda för hembränningsapparaten. Han valde det senare. Produktionen såldes till de två krogar som fanns i Lurö-arkipelagen på den tiden, dvs slutet på 1800-talet. Dylika historier underhölls vi med under båtresan, som tog ca en timme i vardera riktningen.

Nu till fågeln. På hemvägen genom Sveriges största insjöskärgård satt väl de flesta och drömde. Kanske dåsade vi till lite grand. Såsom i fjärran hördes Lenas undrande: Vad är det där för en konstig fågel?«. Håkan tittade upp i luften. Jag råkade kasta blicken rakt på en mörk skepnad som bröt av mot den ljusa stranden av den lilla ö vi just passerade. En gås, skrek jag, för att väcka Chris och Gunnars uppmärksamhet. Kikare lyftes och när sanningen började gå upp för oss hördes från Gunnar på genuin värmländska: »Dä ä ju otroligt, dä ä en svart stôrk«.

Och det var det. En svart stork spankulerade där 30-40 m från oss på stranden, plockandes smådjur eller vad han nu kunde hitta. En ståtlig fågel. Den långa röda näbben och de likaledes långa röda benen kontrasterade mot den mörka kroppen. Den sägenomspunna fågeln, under hednatiden döpt till Odinssvala, bevärdigade inte den förbipasserande fiskebåten ens med ett ögonkast, vad det tycktes. Innan vi hunnit få fram kameror eller ens fundera på det, var vi förbi. En stund till kunde han skymtas bakom vassen innan skymningen och avståndet gjorde att storken flöt ihop med omgivningen som om han aldrig hade funnits där.

Lurén lät sig inte imponeras men erbjöd sig att vända båten. Någon tyckte dock att det var synd att störa fågeln och alla hade sett den ganska tydligt. Vi lever på minnet. Den som inte fattar sensationen i det hela ombedes läsa Gunnar Brusewitz' beskrivning av denna fågel i boken Fyra årstider. Några citat: »Det finns en sorts rariteter som på något sätt är mer värda än de andra, som har en hemlighetsfull nimbus kring sina väsen och därför är mer åtråvärda. Det gäller kanske särskilt de arter som en gång haft hemortsrätt i vårt land men som nu av olika skäl försvunnit eller nästan försvunnit«. »Av alla sällsynta fåglar i Sverige är ingen sällsyntare än svarta storken«.

Resan var räddad. Kvällen på Ladholmen blev sedan lugn, varm och vacker. Under söndagens hemresa »kryssades« även rosenmåsen (och brun glada) vid Ölmeviken av Lurögänget. Övriga hade pga vädret varit där tidigare. Totalt lyckades vi (läs: Gunnar) trots vädret räkna in 94 fågelarter.

För övrigt hann vi med en vandring ut på Bratten, en grannudde till Ladholmen, där årets första svalor visade sig. En annan vandring vid Kåruds gård på västsidan gav fin utsikt över naturreservatet Millesviks skärgård. Djurlivet utöver fåglar visade sig innehålla älgar, dovhjortar, rådjur samt en död liten påfågelspinnare. Kulturellt ägnade vi oss åt en hällristning vid Ulfudden, Olofs Trätäljas gravhög i Säffle, ett konditori i samma stad m m.

För den intresserade följer här några av Lenas recept.

Kjell Pettersson

Gunnar Ehrenroth juli 1981

Recept

Schilianka – Rysk laxsoppa
4 personer.
Tillagningstid ca 40 min.

1/2 kg lax i bit
1 purjolök
1 bit selleri
1 morot
2 msk margarin eller smör
1 l vatten
1 buljongtärning
1 krossad vitlöksklyfta eller
1 kryddmått vitlökspulver
2 msk tomatpuré
persilja
1 lagerblad
2 kryddmått stött timjan
10-15 oliver
2 msk kapris

Ansa och finstrimla purjolök, selleri och morot. Fräs grönsakerna i fettet i en gryta. Späd med vatten och tillsätt buljongtärning, krossad vitlöksklyfta eller vitlökspulver, tomatpuré, persiljekvistar, lagerblad och stött timjan. Koka under lock ca 10 min. Skär laxen fri från ben och skinn. Skär laxköttet i ganska stora tärningar. Tag upp persiljekvistarna och lagerbladet. Lägg i laxen och sjud soppan ytterligare 5 min. Hacka persiljan och skiva oliverna. Blanda ner detta och kaprisen i soppan eller servera oliver och kapris till soppan. Smaka av den.

Servera med gräddfil och vitt bröd.

Salakakan

2 ägg vispas med 3 dl socker till ljust pös. Blandas med 100 g smält svalnat smör, 4 matskedar kakao, 1 tsk vaniljsocker och om man så vill (personligen vill jag inte) 1 näve oskållad, grovhackad mandel. Sist rör man i 1 dl vetemjöl.

Grädda 25 minuter i smord och bröad form på 200°. Serveras med eller utan vispad grädde eller skivad glass. Helst utan.

Simma

Simma gör man i Finland alltid till Valborgsmässoafton och dricker till struvor. Så här gör man:
Koka 3 l vatten. Slå det över 250 g farin, 750 g socker och det gula skalet från 3 citroner (jag använder potatisskalaren). Sedan slår man över 7 l kallt vatten med en gång sedan sockret löst upp sig i det kokande vattnet, lägg i citronskivorna. Ta bort det vita!!! Annars blir simman besk. Sedan rör man i jäst av en ärtas storlek ungefär. Låt stå över natten. Sila. Tappa upp på flaskor. I varje flaska har man lagt i 1 tsk socker och 3 russin. Sätt på skruvlock löst. Låt stå i rumstemperatur 1 dag och förvara sedan kallt. Simman håller sig bra i åtminstone 14 dagar. Jag har en särskild plasthink för matlagningsändamål; citrondricka, simma, potatissallader etc. Det blir ju drygt 10 l simma så man måste ha ett stort kärl.

Lurö

För många värmlänningar är namnet Lurö omgivet av ett särskilt skimmer. Folktraditionen vet att berätta att det en gång låg ett kloster på denna avlägsna ö ute i Vänern där numera endast fyrvaktarn och hans hustru bor kvar och dit få människor finner vägen.

Men så har det inte alltid varit. Förr i världen då vattenvägarna betydde mer än de gör idag var det betydligt lättare att ta sig fram över Vänern än att ta landsvägen vid sidan av sjön. Redan i förhistorisk tid gick en viktig färdled från Västergötland över Lurö skärgård och Klarälvdalen in i Norge.

Bebyggelsen och odlingen på Lurö har också gamla anor. Längst ute på en bergsudde har man hittat rester av en fornborg som troligen stammar från mellersta järnåldern eller 400-600 e Kr. Borgen är ungefär 60×80 m stor och omgiven av vatten på tre sidor. På landsidan har man byggt en stenmur för att förhindra eventuella angripare att ta sig upp medan man mot sjösidan har förlitat sig på att det branta stupet skall vara skydd nog.

På medeltiden tog pilgrimer, som vallfärdade till och från den helige Olofs grav i Nidaros, sjövägen över Vänern och sökte då skydd och hamn på Lurö. Ön var en naturlig uppehållsstation för sjöfarande pilgrimer sommartid och också för den som tog vägen över isen vintertid. Säkert var det därför som en grupp munkar kom att slå sig ned på Lurö under en kort period.

I mitten av 1100-talet hade en skara cistercienser-munkar från den helige Bernards kloster i Clairvaux i Champagne på anmodan av kung Sverker och hans drottning Ulfhild kommit för att bilda kloster i Norden. År 1143 hade de grundat Alvastra kloster i Västergötland. Inte långt därefter skickade alvastraabboten Gerhard ut sin första koloni. En dansk handskrift från slutet av 1100-talet berättar att den styrde kosan mot Ludhra eller Ludrö (Lurö) i Vänern där kung Sverker och drottning Ulfhild gav dem existensmöjligheter ur sitt arvegods (jord och fiskevatten

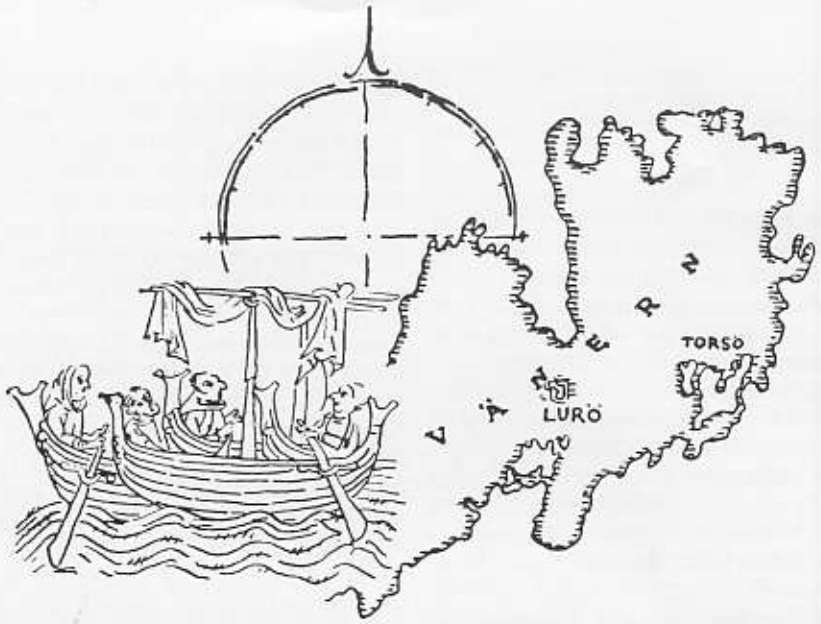

antagligen). Kolonin skall ha varit fulltalig, dvs omfattat abbot, tolv munkar och lekbröder.

På Lurö uppförde munkarna en byggnad och ett kapell samt troligen några uthus. Idag återstår endast en källarruin med hålrum. Något kloster i egentlig mening var det säkert inte frågan om. På många ställen längs pilgrimsleden mot Nidaros där de stora pilgrimsstråken drog fram finns det folkliga traditioner om kloster där man inte kunnat belägga att det funnits kloster. Det är säkert så att allmogen inte kunnat skilja mellan kloster och andra kyrkliga inrättningar som hospital och enklare härbärgen. I synnerhet inte som de förestods av munkar och mottog inte bara sjuka och fattiga utan också vägfarande. Inte heller kunde man skilja mellan munkar och pilgrimer. Den anläggning som fanns på Lurö var sannolikt endast ett härbärge för sjöfarande.

Livet på Lurö blev hårt för munkarna. Jorden var hård och grund och säden hade svårt att växa. Av den danska urkunden framgår att munkarna tidvis höll på att svälta ihjäl på ön. Fisket blev räddningen. Munkarna stannade heller inte länge på Lurö. Efter några år bröt de upp sökte sig till fastlandet. Där grundade de 1150 det som skulle bli det stora klostret i Varnhem.

Sedan munkarna flyttat från ön saknas alla historiska underrättelser om anläggningen på Lurö. Men eftersom varnhemsmunkarna ännu under senare delen av 1400-talet hade kvar fiskerätten i vattnen kring Lurö är det troligt att de underhöll härbärget.

I en förteckning över krogar i Värmland år 1736 upptas bland annat Lurö frälsekrog. Av senare handlingar framgår att gästgiverirörelse fanns på ön långt in i vår tid. Kanske hade denna krog och detta gästgiveri sina rötter i munkarnas härbärge? Och kanske kommer namnet Lurö av att främlingar fick vila och sova (lura) i den oansenliga raststugan på ön?

Förutom sitt intressanta förflutna har Lurö åtskilligt annat att bjuda på. Ett rikt fågelliv och vacker natur först och främst. Lurö är en intagande ö med en stämning av gammaldags behag med sina frodiga tallar och lövskog, blomsterängar, vasskantade vikar och barrstigar samt ett och annat hus. Ön påminner i mycket om en ö i Stockholms skärgård samtidigt som den ligger fritt och öppet som en västkustö i yttersta havsbandet. Den som gör sig besväret att ta sig ut dit kommer inte att behöva ångra resan. Snarare frestas man att utbrista som landsantkvarien Carl Axel Hallbäck i boken Vänerns stränder: »Är detta Arkadien?«.

Lena Sewa

Foto: Olle Cede

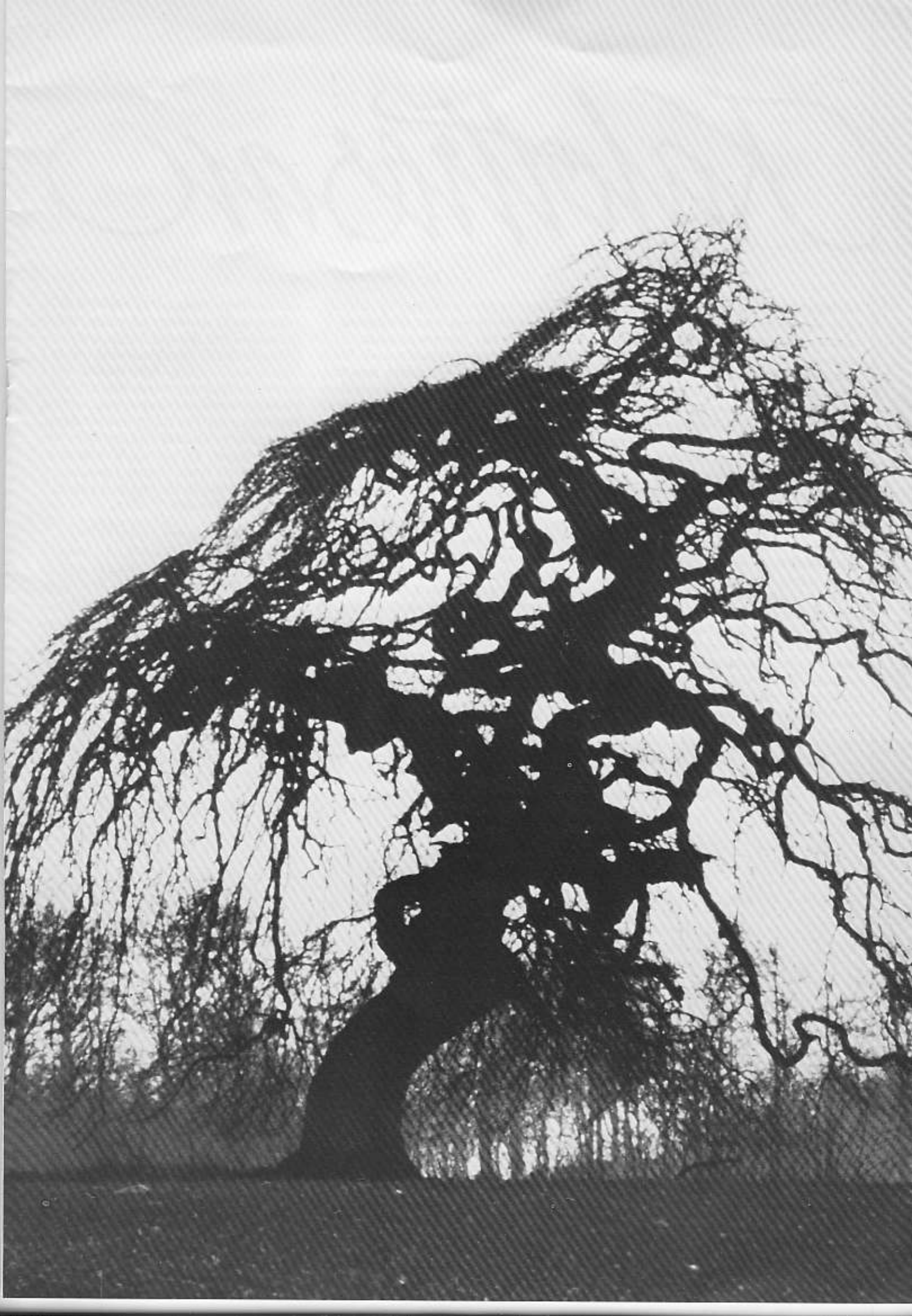

Kalottresan

Alternativresan i år hade Finnmarks fylke som mål, särskilt verkade ishavskusten runt Varangerhalvön mycket lockande — på håll. Islom och praktejder hägrade för en del, andra ville studera sedimentära geologiska strukturer på Nordens bästa lokaler. Några vilseledda hade hört talas om månadslånga högtryck och tänkte sola dygnet runt. Vi var sju tjejer och sju killar som i midsommarhelgen startade från Luleå i två VW-bussar.

Krokiga fågelvägar

Första egentliga rastställe blev oljehamnen i Uleåborg, där de tydligen tvärvetenskapligt inriktade tereksnäpporna setts några år tidigare. Det var då det. Området var trevligt, visserligen endast tillgängligt för behöriga, men ornitologer är väl alltid behöriga då ingen vet var snäppan har sin gång. Eftermiddagssolen lekte milt över den flacka finska Bottenvikskusten, det var gott om andra fåglar, och semesterhumöret sträckte nymornat på sig. Man trivdes och började tala om middag och mysiga tältplatser i kvällssol. Emellertid hade Donald i någon rekognoserande telefonintervju fått veta att tereksnäppan numera höll till i flishögarna vid stadens pappersbruk. Dit var det lätt att köra fel. Särskilt förvirrande var det för bil nummer två som inte fått något riktigt grepp om situationen utan bara försökte hänga med. Många satt därför kvar i bilen och åt ost när den underbara lilla fågeln upptäcktes plöjande i träflisen med sin uppåtböjda näbb, sirlig som ett tuschstreck i det varma medljuset. Det blev en häftig upplevelse för vissa skådare. Ett guldkryss. Tereksnäppan (Xenus cinereus) hör hemma vid den sibiriska taigans vatten och är i Sverige endast tillfällig (rapporterad 18 gånger enligt Sveriges Fåglar). Ännu ovanligare hemma är gyllensparven (Emberiza aureola) och den häckar också i närheten av Uleåborg. Magarna tystades med hemlagad kola, men trafiken till flygplatsen var det svårare att få bukt med, och gyllensparvens klangfulla strofer dränktes ofta av bildånet, då han satt invid vägen och sjöng i silhuett mot den sjunkande solen.

Protest

Folket i bilarna hade nu börjat ana resans mönster: ingen mat ingen sömn bara fåglar! Myteriet kom två nätter senare när vi förgäves jagade blåstjärt i granurskogen på kvartsitbergen i Valtavaara. Vi hade fått vittring på en finsk ornitolog som Donald intervjuade med Chris som tolk. Han gav oss tips om en annan blåstjärtlokal och gjorde klart för oss att vi letat efter dvärgsparven vid fel kyrka i Kuusamo. Då fick halva gänget nog — åka tillbaka för en sparv, liten dessutom! när man kunde vandra i Oulanka nationalpark. Men det hade vi också redan gjort — en hel natt — och fotograferat nornan ur alla vinklar. Särskilt upphetsande var naturligtvis det första mötet med den säregna orkidéen, där hon stod i det gröna mossdunklet och såg ödesmättad ut med sitt tunga rosa huvud. Sen såg vi väl sammanlagt drygt ett sextital exemplar, och i det dansande soldallret på hemvägen liknade hon mer sitt latinska namn Calypso bulbosa, efter den sköna nymf som så länge förförde Odysseus.

Myteristerna ville alltså tillbaka till Oulanka, och medan de solade på en älvbrink och funderade över Nils-Oves förslag att föreningen skulle sälja färdigkryssade fågelböcker, så samlades skådarna på en ljuvligt pors- och skvattramdoftande myr. Man monterade upp tuber och telekanoner under björken där dvärgsparven drog sina låtar helt enligt anvisningarna. Videsparv hittade vi också, men då den föredrar sumpgasstinkande myggrika alkärr blev besöket kort.

Gäckande blårumpa (Tarsiger cyanurus)

Senare samma dygn höll fågelsekten midnattsmässa i Korouomaravinen medan turistgruppen sov. Blåstjärten sägs helst vilja sjunga i blåljuset timmarna efter midnatt medan solen rullar upp på ravinens nacke. En pirrande tystnad vilade över landskapet. Den hade hörts där i maj. Vår finske vän från natten innan var på plats och spelade upp ett band för oss. Men ingen blårumpa svarade. Den hör också hemma i de sibiriska skogarnas djup. Enligt Vår Fågelvärld 1981:3 tycks det bero på vårens medeltemperatur om den vill dra sig västerut eller ej. I Sverige är den observerad endast fem gånger. Inte heller kunde vi uppfatta något ljud från Finlands fem nordsångarpar som brukade söka sig dit. På ravinens botten passerade vi lummiga lundar och mjuka ängar. En pärluggla lyfte och gled bort på tysta vingar. En stilla natt men svindlande hög och blå, blåsvansen förutan.

»För att nu tala om automobiler«

Man satt med yllemössor på i ledarbilen. Det såg varmt ut. Det var mot huvudvärken som man fått av korsdraget som man måste ha för det läckte in bensinångor och avgaser. Det brann lite här och där också sen en av våra kreativa medlemmar försökt täta med papp eller hur det var. Stinkbussen blev sen utdömd av VW-verken och Avis skickade upp en herrgårdsvagn för fem personer. Vi blev alltså nio stycken i vår åttasitsiga och fick omgrupperas efter höftmått. Vi körde sen med slirande lameller in i den norska regndimman och lade upp ett basläger på Ekkerøya.

Ekkerøya

Där var det redan gott om grannar från kontinenten, holländare, britter, danskar och fransmän. Alla använde vi ön för några timmars sömn vid olika tider på dygnet, fast det inte fanns någon direkt anledning längre att vara uppe hela nätterna, dagarna var mer än tillräckligt svala. Halvljus rådde alla timmar. Dimljus snarast. Vi hann aldrig riktigt se Ekkerøya trots att vi låg där fem nätter. Den är för stor för att strövas runt på någon timme före läggdags. Inramad av två långa vita bortkastat tjusiga sandstränder där den ruttnande tången rymde det liv som fanns, dinglar ön ytterst i Varangerfjorden ut mot Ishavet. Snedlutan är högst mot öster och stupar c:a 30 meter ner mot vågtoppar där flockar av ejder och alförrädare ofta ligger och guppar. Stupen består av skifferterrasser där öns enligt uppgift 50 000 tretåiga måsar häckar, med rosenrot och skörbjuggs-

Foto: Runar Karlsson

ört på balkongerna. På väg mot udden hejdas vandraren av himmelska piskrapp som slår lock för öronen. Det är labbar som går genom ljudvallen i självförsvar. Mycket framgångsrikt. Vid bunkrarna på öns huvud pinglar snösparven fredligt på sin triangel men förgäves sökte man bland piplärkornas fladder hitta skymten av en berglärka.

Varangeristider

Karlebotn, längst inne Varangerfjorden är föremål för forskning på många olika områden. Komsafolket bodde där för nio tusen år sedan. Spår finns efter gamla samiska fångsgropar. Palsmyrar växer och pajar. Där finns också en känd geologisk lokal (världsberömd enligt norrmännen) Bigganjargga (ev = vindnäset), en halvtimmes väg längs stranden. Dit ilade vi under Runos ledning medan regnet lättade och solen bröt fram. För drygt 600 miljoner år sen låg plattan med det blivande Norden på och gled »under« ekvatorn. Men det var bistert kallt och i havet ovanpå plattan flöt stora isberg. De smälte och avlämnade sitt infrusna osorterade material på sandstensbotten där isen tidigare legat och skavt. Den smälta moränen läkte med tiden ihop till en bergart full av större och mindre fragment, en tillit. 1891 upptäcktes den här av en norsk geolog. Oomvandlad men lite nederoderad ligger den alltjämt på sandstenshällen där man tydligt kan urskilja isreporna. Det kliar lite i klåfingret att plocka med sig en knagglig klump, men området är naturskyddat sen 1967. Motsvarande avlagringar har hittats lite var stans på jorden (Grönland, Kina, Sibirien, Afrika och Australien) och visar att den prekambriska Varangeristiden hade en betydande utsträckning.

Det hade varit roligt att komma till Bjørnvatn direkt efteråt. Där ska det finnas konglomerat från Murmanskkontinenten, bildad för över tre miljarder år sen och spår efter en Kolaocean som är ännu äldre enligt en dansk geolog med en rik föreställningsvärld. Dessvärre är det enklare att färdas i tiden än i rummet. Bjørnvatn ligger söder om Kirkenes, dit det tog åtskilliga timmar på delvis opermanentade vägar. Vi intog en försenad middag vid midnatt på turisthotellet. Här uppe vid de berömda laxälvarnas utflöde kan man få världens sämsta och dyraste lax. Vi lämnade Norges största gruvstad utan att egentligen ha fått något grepp om den. Det blev lite flåklypa över det köret.

Samhällsbiten blir alltid eftersatt på semesterresor. Människor är knepigare än fåglar som bekant. Och färre här uppe. 80 000 människor bor i fylket, spridda över en yta som är 15% av hela landets areal. Europas tak. Ett strategiskt viktigt område. Ett folktomt Nordnorge anses inne-

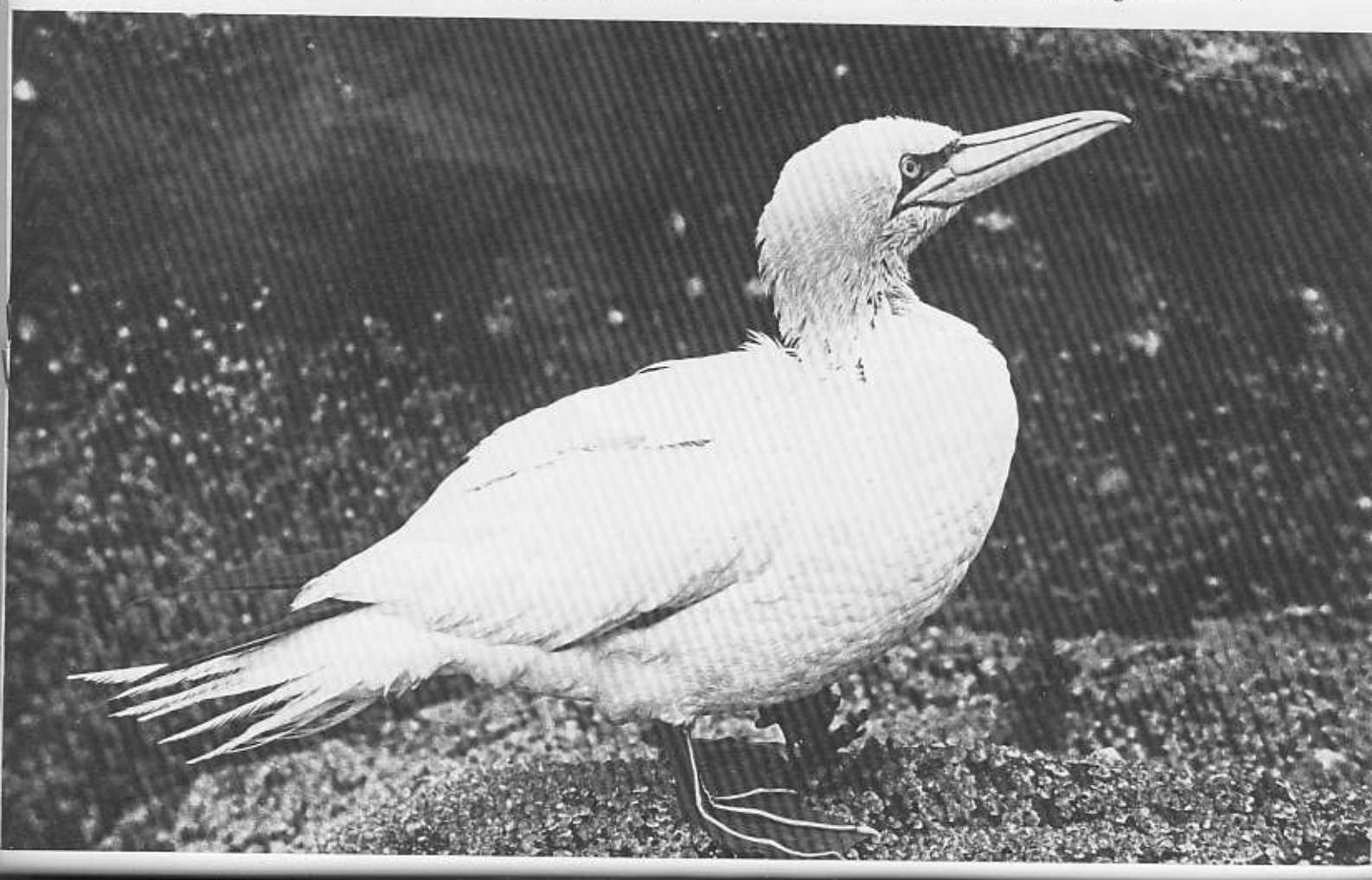

bära en säkerhetsrisk, därför är regionalpolitik också försvarspolitik. Man är helt främmande för problemet i Norrbotten: att skaffa jobb till folk. Här är det tvärtom svårt att få folk till jobben. En turochreturbiljett till Oslo kostar ungefär 2 000 kronor, därför blir det lätt så att man köper en enkel biljett.

Några av oss förstod det nästan genast. På fjärde dagen häruppe packade tre i gänget ihop och stack iväg med hurtigrutten. En skulle hem och jobba men två tyckte det blev kallt om stjärten när det inte förslog med extra yllebyxor över de dubbla kalsongerna under jeans och regnbrallor. Visst var det ett kärvt klimat. Hjortronblommen hade frusit bort och skulle inte ge några bär i år. Vi kunde ha fått en del bekymmer med ett vad över Lilleelva när vi vandrade från Sandfjordsdalen ut mot Syltefjord om inte kylan hade bevarat en snöbro över jokken som bar oss alla i båda riktningarna. Det var ändå i juli månad vid ett hav som aldrig fryser till. Längs älven växte tussilago och sälgen hade nya lena hartassar som den isiga vinden bet i.

Syltefjordstauran

Kontinuerligt sprayade med en rödbrun lervälling körde vi i ösregnet över kustfjällsplatån mellan istäckta sjöar ner mot Båtsfjord. I denna Nordens största fiskehamn kunde man kosta på sig lite exklusiviteter så man hade torsktungor på menyn. Vi var på väg mot resans höjdpunkt: fågelbergen i öster mot Barents hav. Regnet stillade sig allteftersom. Från Syltefjord lät vi forsla bagage och sex stuvare med M/B Rubin körd av Arvid Olsen. Övriga fem fotvandrade. Vi sattes av vid »spökstaden« bortom en strid jokk. Vandrarna roddes sista biten. Vi reste tälten mellan insjunknа träkåkar och dystra gråa moln och vaknade under en blå himmel. Bönhörda. Man studsade fram ut mot Stauran över ett månlandskap av kantiga block. Viktlöshet hade underlättat, men solen gav svikt i steget. De skönt skulpterade lodräta bergväggarna var drygt 200 meter höga och täckta med hundratusentals fåglar: tretåiga måsar, tobisgrisslor, några lunnar, tordmular och sillgrisslor, även några kolonier med vita mungipor dvs spetsbergsgrisslor. En solitär pelare erbjuder häckningsplats åt några dussin havssulepar. Det är Norges enda utom den på Runde (se NOS 1980:3). Där var ett liv och ett kiv. Ännu hellre än ett ljudband med tordmuleknarr och klapprande sulnäbbar skulle jag vilja lämna med en burk med lunnelukt. Havssaltad fågelbergslukt för skådare som sniffar.

Längs Kalottkanten

Det gick fort mellan Tana och Alta trots öglan över Hammerfest. Porsangerdolomiten svepte förbi bakom regnridåer utanför bilfönstret. Stabbursdalens nationalpark med världens nordligaste furuskog regnade också bort för oss. Vi kollade de vidsträckta våtmarkerna vid kusten nedanför, planerade skyddsområden. Våta var de men fågeltomma så här års. En typisk sträckfågellokal.

Alta blev däremot en soletsad historielektion. Vi började på Komsafolkets mark och sökte spåren efter Anders Nummedal åtminstone. Han var där och upptäckte alltihop 1925. Med lite fantasi gick det väl. Påtagligare var stenåldersmålningarna på hällarna som sluttade ner mot den blå fjorden kantad av snötäckta fjäll. Bland elegant huggna renar, skepp och solhjul kunde geologen glädja sig åt vackra fällningar av tungsand. Klotterhällarna är antagligen utnyttjade av konstnärer från olika tider, om syftet råder många meningar. Fruktbarhetsriter anses tyda på att bönder har varit i farten. Bönehällar, önskehällar. Eller? Nutida aktivister har det mer komplicerat, folkeaksjonen kan inte **bara** sälja klistermärken. Men nu rådde stillestånd. Vägen var avstängd och vi lät det hindra oss från att vandra i ravinen. Vi besökte ett av de många skifferbrotten i Norges troligen rikaste skifferfält med en mäktighet på över 100 meter. Staten äger marken och arranderar ut brytningslotter till c:a 800 delägare. Man ska leverera skiffer för en viss minimisumma per år. Några arbetar heltid, flertalet har det som binäring till jordbruk, fiske och annat. Skiffern används till tak, golv, terrasser och annan beläggning. Utsikten över dalen var vidunderlig. Leve elva!

Sameätnam

Kustvägen förlorade med en röst mot vägen genom Sameland och Kautokeino. Det gjorde att vi missade varphögarna vid de gamla kopparbrotten i Kåfjord. Bland annat. Våra kontakter med samekulturen hade varit sporadiska: ett besök på samemuséet i Inari som är ett välarrangerat friluftsmuseum och ett annat på Amtmannsgammen i Varangerbotn som snarast var ett malätet kuriosakabinett.

Vi hade även haft ett nattligt besök i lägret av en motorcykelburen same som körde rakt ut i terrängen och skickligt kryssade mellan våra tält. Han sade sig äga marken vi låg på och nu var han törstig. Numera kör man nämligen motorcykel i jeans och skjorta på fjället när man driver hem sina renar för märkning. Det är nästan bara lasson som är sig lik. Det kunde särskilt Kjell och Lena konstatera som deltog på åskådarplats (en pall mitt i fållan) i en renmärkning. Vi andra låg och svullnade i tälten vid Uunojoki efter djävulska angrepp under badet från moskiterna på trakten. Mygghelvetet hette Pallas-Ounostunturi nationalpark och hade under dagen bjudit på några mils variationsrik och småtrevlig vandring. Det var vår tredje finska nationalpark. Den andra, Kevo, duschade vi oss igenom på vägen upp till Varanger. Den var så kallat naturskön också i ösregn och fick även ett dränkt skådarhjärta att bulta inför tanken på häftiga rovfåglar. Jaktfalken ropade dock bara på en av oss, men en kungsörn svepte förbi 15-20 meter ifrån våra upphetsade ögon. På fjällvråk kunde vi bedriva etologiska studier så länge vi ville både uppifrån ravinstupan och underifrån nere i dalen på en lunchklippa som gjorde iakttagelserna underhållande för alla i gruppen.

Vädret kom att styra vårt program i Finnmark den här gången, men nya planer tog form under de tre vandrande regnbågarna över Masi — sommarkvällens hemlighetsfulla samtal med vår fantasi, ett svar på norrskenets signaler i vinternatten.

Maud Trozelli Kull

Foto: Lennart Hansson

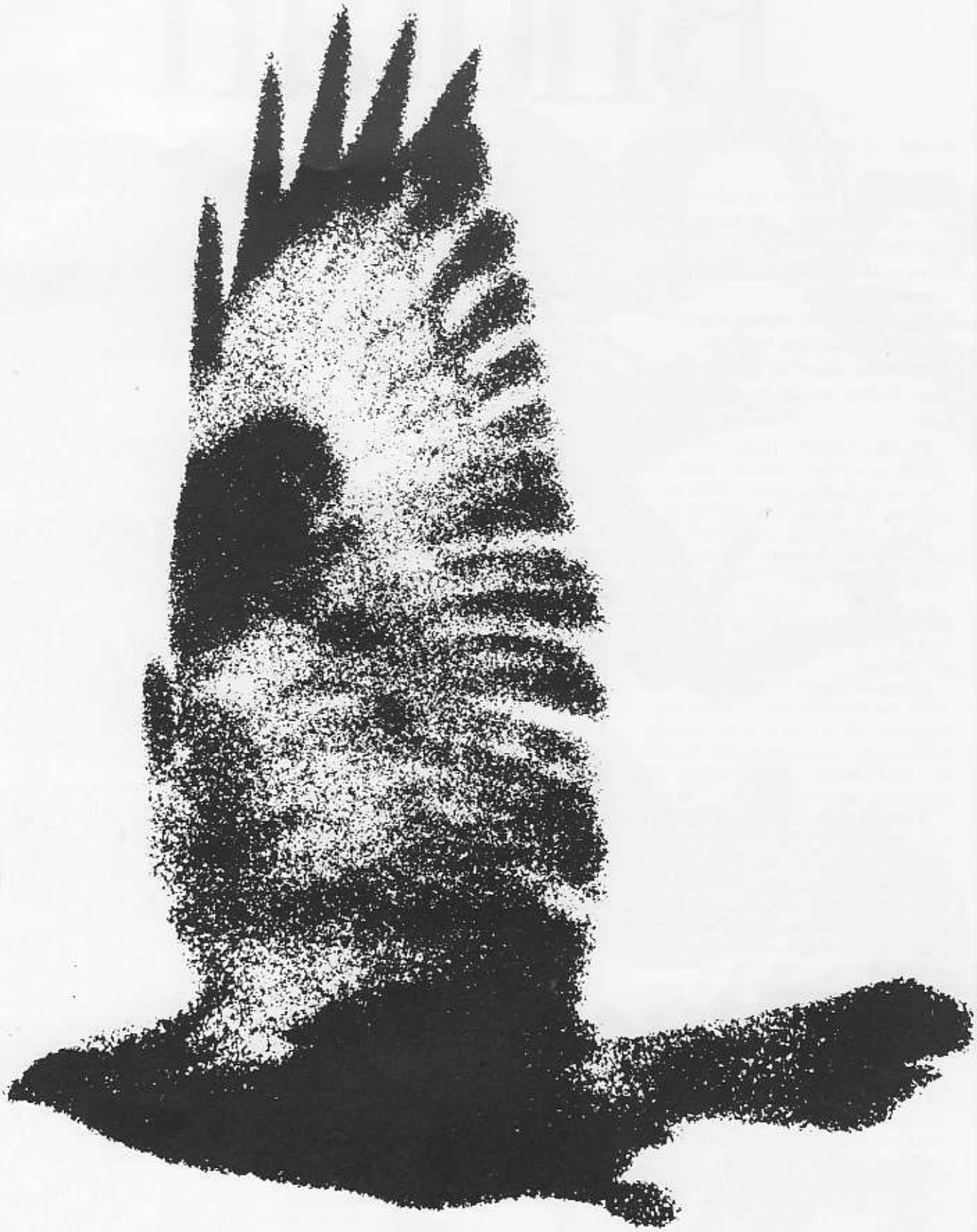

Bhutan

Storlek: 47 000 km² (10% av Sveriges yta)
Befolkning: Officiellt ca 1,2 milj, inoff. ca 0,8 milj
Huvudstad: Thimphu
Styrelseskick: Monarki, kung: Jigme Singye Wangchuk
Språk: Dzongkha, nepali, engelska
Religion: Mahayana-buddism
Massmedia: Ingen TV eller dagstidning. Radion sänder tre gånger i veckan.

Bhutan, beläget i Himalaya mellan Assam och Tibet, är ett av jordens svårtillgängligaste länder, både geografiskt och besöksmässigt.

Efter tio års fruktlösa försök att få inresetillstånd lyckades jag och min fru äntligen få visa att besöka Bhutan i mars 1981. I mitten av 70-talet gjordes bl a inom FNSiN:s ram ett misslyckat försök att ordna en expedition till Bhutan.

Resan gick med flyg från Stockholm via Moskva och Bombay till Calcutta där vi fick byta till indiskt inrikesflyg. Detta tog oss till Bagdogra i norra Indien där en bil från bhutanesiska turistministeriet mötte oss.

Efter 20 mils färd genom Assams oändliga teplantager når vi gränsstaden Phuntsholing. Det är med en obeskrivlig känsla och stora förväntningar vi åker under den pampiga gränsporten. Redan några hundra meter innanför gränsen lämnar vägen det indiska låglandet och stiger mycket brant till ca 2 000 m höjd. Vägen, som byggdes av ca 10 000 indier under fyra år, öppnades 1962. Därigenom hade transporttiden mellan indiska gränsen och den gamla sommarhuvudstaden Paro resp. den nya huvudstaden Thimphu kortats från ca tre veckor till sex timmar. Fågelvägen är avståndet inte mer än ca 40 km. Därigenom hade landets enorma isolering brutits även om det skulle dröja ytterligare 12 år innan antalet västerländska besökare översteg några tiotal personer.

På grund av de stora höjdväxlingarna upplever vi ständiga växlingar i vegetationen från tropisk regnskog till närmast svensk barrskog. Var och varannan kilometer får vi stanna för att plocka bort nedfallna stenar från vägen. Långa sträckor har vägen huggits in i den lodräta bergssidan, så att man hade »tak över huvudet« när man åkte.

Södra delen av Bhutan bebos av nepaleser, som bor i enkla bambuhyddor och huvudsakligen livnär sig på väg- och byggnadsarbete. Detta medför att de ofta inte har någon permanent bostad utan flyttar allteftersom arbete erbjuds. Ibland när vägar byggs över bergspass kan de tvingas bo på ända upp till 4 000 m höjd. På grund av de låga lönerna (2-3 kr/dag) måste oftast hela familjerna arbeta varför möjligheten till barnens skolgång är begränsad.

Bhutaneserna däremot bor längre in i landet, har permanenta bostäder, och livnär sig på jordbruk, affärsverksamhet eller administrativt arbete. Varje familj har ett »eget« hus, som vanligen består av tre våningar, där undervåningen tjänstgör som stall och lagerutrymme, mellanvåningen som bostadsutrymme och övervåningen som torknings- och lagerutrymme för spannmål och hö. Husen har en mycket säregen arkitektur. De är byggda i trä och vitmenad lera och är ofta dekorerade med vackra målningar med heliga tecken, andar och djur. Då de saknar rökutsläpp och ofta fönsterglas är de mycket sotiga och kalla invändigt. Detta gäller speciellt vintertid då temperaturen går ner mot 20 minusgrader.

Efter ca fem timmar kommer vi in i en smal dal som vidgar sig allt mer. Typiska bhutanesiska hus med små åkerlappar radar upp sig efter vägen. Plötsligt dyker en enorm vit byggnad upp i fjärran. Det är Paro Dzong som utgör såväl religiöst som administrativt centrum för regionen. Halva byggnaden inrymmer ett tempel med lama och ca 200 bofasta munkar medan andra halvan är säte för något 100-tal civila tjänstemän. Byggnaden har formen av en jättelik fästning med en stor gårdsplan innanför murarna. Alla väggar på insidan av byggnaden är färggrant dekorerade med religiösa motiv. Den jättelika porten stängs varje kväll vid mörkrets inträde. Då får ingen kvinna befinna sig kvar i dzongen.

Under våra tre dagar i Paro fick vi rikliga tillfällen att träffa befolkningen. Dessa underbara människor, som hade en livslust och utstrålning man mycket sällan träffar på, var ännu helt opåverkade av västerländskt inflytande. Turister betraktades som ett intressant avbrott i vardagen snarare än några som man skulle tjäna pengar på. För barnen var lyckan att få titta i kamerasökaren. Trots stor materiell fattigdom, om man bortser från livsmedel, så stötte vi inte på något tiggeri.

Någon mil högre upp i Parodalen ligger det berömda klipptemplet Tagtsang. Vägen dit är mödosam då det ligger på en mycket smal klipphylla på en lodrät klippvägg 3 000 m ö h. Med bil och två timmar på hästryggen har vi nått inom gångavstånd. Den sista timmen går vi delvis på en meterbred stig uthuggen i bergväggen. Det var mer än en gång man ville vända när man tittade ned, endast skild från avgrunden av några grästuvor på stigkanten. Munkarnas trumpetande i de långa tibetanska hornen stimulerade dock vår nyfikenhet tillräckligt för att fortsätta. Väl uppe bjuds vi på några koppar smörte samtidigt som vi hinner njuta av utsikten över de snöklädda 7 000-meters topparna och i nästa minut tacka för att vi hann inomhus när en kort snöstorm drar förbi. Smörte, som tillsammans med ris är en viktig del av munkarnas kost, innehåller en blandning av te, salt och jaksmör och smakar ungefär som varm buljong. Knappast gott men uppiggande efter en lång och ansträngande tur. Förutom ett flertal mycket fina tempelrum kan troligen Tagtsang skryta med att ha en toalett med världens största fallhöjd (ca 400 m). I Paro hade vi också turen att få övervara en dag av den världsberömda Paro Tsechu. Detta är en årlig religiös festival, känd för sina mycket färggranna maskdanser. Dessa, som för en utomstående är mycket svårbegripliga,

pågår under fem intensiva dagar.

Thimphu, som på senare år blivit landets permanenta huvudstad, ligger ca 2 500 m ö h. Staden är efter bhutanesiska förhållanden mycket stor, ca 20 000 invånare, och har vissa likheter med en normal småstad med en affärsgata och några tvärgator. Huvuddelen av bebyggelsen är uppförd i traditionell bhutanesisk stil. Stadsbilden domineras av en jättelik dzong samt det betydligt anspråkslösare kungliga residenset. Den unge kungen, 26-årige Wangchuk, har tillsammans med den övriga kungafamiljen en nästan oinskränkt makt över landet. I vissa frågor har även det religiösa överhuvudet, laman i Thimphu, ett betydande inflytande.

Lördagsmarknaden i Thimphu är något extra. Bergsfolken kommer ned för att sälja och proviantera efter dagar av vandringar. Vi såg människor man knappast trodde fanns, egendomligt klädda och mycket väderbitna. Några hade struma, stor som en fotboll. På marknaden säljs grönsaker, frukt, ris, jakost och jak-smör samt allehanda enklare köks-och bruksföremål.

Dagen för vår avfärd har kommit. Vi hämtas vid hotellet av en av kungens livvakter, som fått uppdraget att köra oss tillbaka till Indien.

Vårt intryck av Bhutan skulle kunna sammanfattas i följande rader:

Innan man åker till Bhutan vet man knappast att landet finns. När man varit där har man fortfarande svårt att fatta att det existerar.

Arne Georgzén

BHUTAN sept/okt 1982

Lockar Bhutan? Jag planerar att leda en resa dit nästa höst. Denna kommer att inkludera de flesta platserna i artikeln samt en 9 dagars höghöjdsvandring till Chomolhari base camp och Lingshi Dzong vid tibetanska gränsen. Är du intresserad så hör av dig till Arne Georgzén, Valloxvägen 40 A, 741 00 Knivsta, tel. 018/34 13 34.

PROGRAM

FNSiN/S

Program i FNSiN/Stockholm

Vikingar
Tors 15/10 kl. 19.00
Barbari, frosseri; arv eller tradition?! Kom och lär dig något om våra förfäder. Vi får en privat visning av Vikingautställningen på Historiska muséet. Kostnad: 10 kr/person.
Ulla-Britt Jansson tel (A): 24 62 10, (B): 767 61 23.

Studiecirkel i Arkeologi
Tis 20/10 kl. 19.00
Vi träffas i lokalen för att diskutera cirkelns uppläggning, innehåll etc. Bo Zachrisson tel 08/31 02 33 (B).

Havtornslikör
Lör 24/10
Följ med till Gräsö och plocka havtorn! I vacker roslagsnatur strövar vi runt, skådar en och annan fågel medan vi fyller våra kärl med detta ädla bär. Havtorn kan användas till den mest hälsosamma brygd, som får livsandarna att sprudla av liv! Vi åker gemensamt i bilar. Anmälan till Runo senast den 20 oktober.
Runo Löfvendahl tel
(A): 34 08 60/413, (B): 84 62 18.

Kalottresan
Tors 29/10 kl. 19.30 Lokalen
Var slår tussilago ut i juli, var är det +4° och regn mitt i sommaren? Var häckar havssulan och var betar får och ren sida vid sida? Jo, på Nordkalotten! Kom och ta del av ett strålande bildreportage från en tre veckor lång resa runt Nordkalotten.
Ulla-Britt Janson tel (A): 24 62 10, (B): 767 61123.

Utflykt till Omberg
Lör-sön 31/10-1/11
Är du intresserad av att resa till Omberg under allhelgonahelgen skall du kontakta Bo Zachrisson tel 08/31 02 33 (B).

Från Transtrand till Treriksröset på skidor
Tors 5/11 kl. 19.30 Lokalen
Peter Schantz var en av deltagarna i en intressant expedition på skidor under tre månader. Han berättar och visar bilder från sina upplevelser. Vad ska man äta, vad ska man ha på sig? Lite om hur kroppen anpassar sig till aktivt friluftsliv.
Ulla-Britt Jansson tel (A): 24 62 10, (B): 767 61 23

Islandsresa sommaren 1982
Tors 12/11 kl. 19.00 Lokalen
Vi pejlar intresset för en Islandsresa nästa sommar. Kanske är det dags att redan nu starta en studiecirkel. Magnus Thilén tel 08/53 25 78 (B).

Söders höjder
Tors 19/11 kl 18.00
Vi gör en höstvandring på Åsöberget på Söder och hoppas få med oss kunniga personer som kan berätta vad vi ser. Du som kan något eller är beredd att läsa in något avsnitt, hör av dig till undertecknad så fort som möjligt. Efter promenaden besöker vi något genuint matställe för att få en värdig avslutning. Kjell Pettersson tel (A): 34 03 60, (B): 25 78 17.

Höstmöte med Spetsbergen.
Sön 22/11 kl. 17.00
Efter sedvanliga förhandlingar på årets höstmöte följer vi med på en bildvisning med privatflyg runt Spetsbergen. Missa inte denna begivenhet!

Bildvisning Bhutan
Tors 3/12 kl. 19.00 Lokalen
Den som kommer ihåg föregångaren till NOS kommer kanske också ihåg några små blänkare från personer som sedan 1975 förtvivlat försökte komma till Bhutan. Detta på alla sätt svårtillgängliga kungadöme i Himalaya. Nu i nådens år 1981 lyckades det äntligen en av annonsförfattarna, Arne Georgzén, att ta sig in i Drukjul, den fredliga drakens land, som det heter på ett av de inhemska språken. Hur han lyckades är hemligt men något kanske avslöjas på denna unika bildvisning. Kjell Pettersson tel (A): 34 03 60, (B): 25 78 17.

Förmöte Ingmarsö
Ons 9/12 kl 19.00 Lokalen.

Ljusfest i skärgårdsmörker
Lör-sön 12-13/12
När skärgårdsnaturen ligger nypudrad och den bleka vintersolen smeker grantopparna drar vi ut till Ingmarsö för att fira Lucia. Vi har bokat in 18 sängplatser. Köksutrustning finnes. Ta kontakt med Dag för närmare information om skärgårdsutflykten.

Förmöte den 9 december. Sätt in anmälningsavgiften 40:- på pg 50 31 97 - 6.
Dag Noréus tel 96 79 74.

Höstmöte

Kallelse till ordinarie höstmöte söndagen den 22 november 1981, kl 17.00.

Plats: Vasastans Föreningsråds lokal rum F, Karlbergsvägen 32 A, Stockholm, T-bana Odenplan.

Preliminär dagordning
1. Val av mötesordförande, sekreterare och 2 justeringsmän.
2. Fastställande av röstlängd.
3. Frågan om mötets behöriga utlysande.
4. Fastställande av dagordning.
5. Protokoll från föregående allmänna möte.
6. Val av ny styrelse.
7. Val av revisorer och revisorsuppleant.
8. Val av valberedning.
9. Beslut om årsavgift, budgetförslag.
10. Motioner.
11. Övriga frågor.
12. Mötet avslutas.

Motioner ska vara föreningen tillhanda senast tre veckor före mötesdatum.

Årets spetsbergsfarare kommer att underhålla oss med bild och tal från sin dramatiska arktiska expedition.

Ny redaktionsmedlem?
Erik Pluppelull Ceder
född 1981-07-07, 53 cm, 3,1 kg.
Sättning och layout Eva och Olle.

Foto th och baksida: Bo Michaëlsson

FNSiN/U

Program i FNSiN/Uppsala

Svalbard 1981
Tors 15/10 kl 19.30
Föreningens långresa redovisas i ord och bild av den uppsalagrupp som vistades på Spetsbergen mellan 1/7-22/7 huvudsakligen i Nyålesundsområdet. Lokal: Sunnerstastugan.

Sillsexa
Fre 23/10 kl 19.30
Vi träffas för en festlig samvaro i Sunnerstastugan. Medtag dryck, sill, m m.

Geologi
Början av november
Geologiska institutionen vid Uppsala Universitet besökes en kväll för att beskåda Sveriges näst största stensamling. Detta besök kommer att följas upp med en utflykt till något geologiskt intressant område i vår. Anmälan senast 1/11.

Bilder från Bhutan
Tors 19/11 kl 19.30
Möjligheter för västerlänningar att besöka detta undanskymda och otillgängliga land Himalaya har ökat något under senare år. En av föreningens medlemmar, Arne Georgzén, tillhör den exklusiva skara som varit där. Besöket skildras i ord och bild i föreningslokalen.

Årsmöte
Fre 4/12 kl 18.00 Lokalen
18.00 Årsmötesförhandlingar
19.00 Upptaktsmöte inför sommarens två resor till Island och Jotunheimen. Bild och filmvisning.
Kaffe.

Anmälan göres till:
Hans Jansson tel 018/14 44 41 (A)
018/38 41 82 (B)
eller
Sven Nyberg tel 018/32 04 43 (A)
018/32 04 27 (B)

Föreningslokalen är belägen på Tegnérgatan 27 i källarplanet. Ingången är på gården från husets baksida.

NOS

4/81 utgivning 7 december, pressstopp 26 oktober.

FNSiN